

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE DEFENSA

1677 *Reial decret 112/2017, de 17 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament penitenciari militar.*

La Llei orgànica 2/1989, de 13 d'abril, processal militar, disposa a l'article 348 que «les penes que s'hagin de complir en establiments penitenciaris militars s'han de complir de conformitat amb el que disposen aquesta Llei i el Reglament d'establiments penitenciaris militars, que s'ha d'inspirar en els principis de la Llei orgànica general penitenciària, acomodats a l'estructura especial de les Forces Armades».

Aquest manament legal continua sent fonament del que regula aquest Reglament, que si bé ha de recollir l'experiència adquirida des de la promulgació de l'anterior l'any 1992 i una millor adaptació a la legislació penitenciària comuna, manté en el seu breu articulat exclusivament les normes específiques i les singularitats pròpies de l'organització militar, amb remissió i tractament idèntic en allò no regulat al règim comú, la legislació del qual té el caràcter de norma jurídica supletòria.

La consideració militar de l'àmbit penitenciari que regula aquest Reglament, lloc de compliment de les penes de privació de llibertat d'acord amb l'article 12.2 del Codi penal militar, aprovat per la Llei orgànica 14/2015, de 14 d'octubre, fa que tenint com a finalitat fonamental la reeducació i la reinserció social, com marca l'article 25.2 de la Constitució espanyola i ho assenjala com a fins primordials l'article 1 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària, s'hagin de protegir també els principis d'unitat, disciplina i jerarquia, així com el compliment dels drets i els deures essencials, propis de l'organització militar, i per això s'han d'exigir les pautes, les actituds, els comportaments i les activitats de tractament que dins d'una organització militar permetin el manteniment dels principis esmentats, en interès de la reinserció social del penat i, si s'escau, de la seva reincorporació a les Forces Armades.

Així mateix, l'àmbit d'aplicació d'aquest Reglament s'estén als qui hagin de complir les mesures cautelars de detenció i de presó preventiva, d'acord amb el que preveuen els articles 208 i 219 de la Llei orgànica 2/1989, de 13 d'abril, processal militar, i la Llei d'enjudiciament criminal.

El militar ha de complir les regles de comportament que determina la Llei orgànica 9/2011, de 27 de juliol, de drets i deures dels membres de les Forces Armades. És per això que s'ha d'establir com a objectiu de l'Administració penitenciària militar que el militar recuperi els valors que ha perdut, i que com a servidor públic li demana el Reial decret 96/2009, de 6 de febrer, pel qual s'aproven les reials ordenances per a les Forces Armades, quan estableix que el militar ha d'actuar d'acord amb les característiques de les Forces Armades de disciplina i jerarquia, donar primacia als valors ètics i comportar-se amb dignitat, integritat, responsabilitat, exemplaritat i honradesa.

De la mateixa manera i tenint present les singularitats pròpies de l'àmbit castrense, expressades per la seva legislació i els béns que aquesta protegeix, així com la seva finalitat de preservació dels ja esmentats principis d'unitat, disciplina i jerarquia, resulta necessari incorporar al seu règim disciplinari una especial aplicació dels tipus penitenciaris que tingui en compte el caràcter militar de l'establiment penitenciari militar.

En l'esdevenir temporal del Reglament d'establiments penitenciaris militars, aprovat pel Reial decret 1396/1992, de 20 de novembre, s'han succeït diferents canvis que l'afecten, com ara: l'evolució en l'estructura i la implantació territorial de les Forces Armades, el tancament d'establiments penitenciaris militars, dels quals actualment només resta el situat a Alcalá de Henares, la incorporació de la dona a les Forces Armades i per tant a la població reclusa de l'establiment penitenciari militar, la suspensió de la prestació del servei militar obligatori i la professionalització de les Forces Armades, les successives

modificacions de què ha estat objecte el Codi penal, especialment en el que disposa sobre redempció de penes pel treball i la creació de les noves penes de localització permanent o de treballs en benefici de la comunitat, que recull el Reial decret 840/2011, de 17 de juny, pel qual s'estableixen les circumstàncies d'execució de les penes esmentades. La influència dels canvis esmentats fa necessària l'adaptació de l'articulat que ha quedat desfasat, o inaplicat, amb efectes en el camp de la intervenció i el tractament dels penats, o en la necessitat d'habilitar establiments militars diferents dels penitenciaris per al compliment de determinades penes alternatives.

L'actual existència d'un establiment penitenciari militar, de caràcter polivalent, (on coexisteixen diferents interns classificats en els tres graus de tractament, amb separació entre homes i dones, preventius i condemnats, a més de les pròpies que la legislació militar estableix en funció de l'ocupació), la inexistència d'un centre directiu de l'Administració penitenciària militar, juntament amb l'actual realitat del fet que hi hagi una única autoritat penitenciària militar, el director de l'establiment penitenciari militar, permet mantenir en aquest òrgan les competències atribuïdes als òrgans existents a la legislació penitenciària comuna, com la junta de tractament i el director del centre, i les pròpies del «centre directiu».

D'altra banda, la necessitat de conciliar el dret a la igualtat efectiva entre dones i homes, que postula la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, amb el dret a la intimitat dels interns que reconeix la Constitució espanyola, fa necessari establir unes normes que permetin l'adaptació de l'organització dels serveis de vigilància interior a l'establiment penitenciari militar.

La Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú de les administracions públiques, reconeix el dret dels ciutadans a identificar les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques sota la responsabilitat dels quals es tramiten els seus expedients. En l'àmbit de les competències del Ministeri de Defensa, l'obligació genèrica d'identificació dels membres de les Forces Armades l'estableix el Reial decret 194/2010, de 26 de febrer, pel qual s'aproven les normes sobre seguretat en les Forces Armades. Ateses les peculiaritats de les funcions i comeses del personal civil i militar que presta els seus serveis a l'establiment penitenciari militar en relació directa amb els interns, es fa necessari preservar els drets expressats, i garantir al mateix temps la necessària reserva de les seves dades de caràcter personal.

Amb aquest Reglament s'incorpora al sistema penitenciari militar l'experiència adquirida durant la llarga etapa del Reglament derogat, la introducció de les formes de compliment de noves penes, l'adaptació dels beneficis penitenciaris al vigent Codi penal, i en general, tots aquells mitjans i elements encaminats a la reeducació dels interns, amb vista a la seva reinserció social o a la seva reincorporació a les Forces Armades, com a finalitats primordials de l'Administració penitenciària militar.

Des del punt de vista de l'organització de l'establiment penitenciari militar, s'ha considerat convenient recollir en el capítol II l'organització que estava disseminada en diversos preceptes del derogat Reial decret 1396/1992, de 20 de novembre, sense que suposi cap increment de personal, per la qual cosa no comporta, en cap cas, un augment dels costos del capítol I i es pot afrontar amb les actuals dotacions pressupostàries de personal.

Durant la seva tramitació, el projecte d'aquest Reial decret va rebre l'informe de les associacions professionals amb representació al Consell de Personal de les Forces Armades, de conformitat amb l'article 40.2.b) de la Llei orgànica 9/2011, de 27 de juliol, de drets i deures dels membres de les Forces Armades, i se n'ha donat coneixement a les associacions professionals inscrites en el Registre d'Associacions Professionals de membres de les Forces Armades, de conformitat amb l'article 40.1.c) de la Llei orgànica 9/2011, de 27 de juliol. Finalment, d'acord amb el que estableix l'article 49.1.c) de la Llei orgànica esmentada, també ha rebut l'informe del Consell de Personal de les Forces Armades.

En virtut d'això, a proposta de la ministra de Defensa, amb l'aprovació prèvia del ministre d'Hisenda i Administracions Públiques, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 17 de febrer de 2017,

DISPOSO:

Article únic. *Aprovació del Reglament penitenciari militar.*

S'aprova el Reglament penitenciari militar, d'ara endavant el Reglament, amb el text que s'insereix a continuació.

Disposició addicional primera. *Normativa aplicable.*

La normativa sobre establiments penitenciaris militars la integren aquest Reglament, el règim disciplinari que conté el Reglament que s'esmenta al segon paràgraf d'aquesta disposició addicional i les disposicions que el ministre de Defensa dicti en desplegament d'aquest Reglament.

És legislació supletòria el Reglament penitenciari aprovat pel Reial decret 190/1996, de 9 de febrer.

Disposició addicional segona. *Membres de la Guàrdia Civil.*

Les referències que el Reglament fa a les Forces Armades o als seus membres comprenen el Cos de la Guàrdia Civil o els seus membres.

Disposició addicional tercera. *Plantilles de personal.*

En consideració al nombre d'interns i a les necessitats del servei, el subsecretari de Defensa, després dels tràmits que s'estableixin reglamentàriament, ha de determinar la plantilla de personal de cadascun dels establiments penitenciaris militars, que ha d'especificar els llocs que han d'ocupar militars, amb expressió de la seva ocupació militar, funcionaris civils i personal laboral.

Disposició addicional quarta. *Ingrés als establiments psiquiàtrics penitenciaris i altres centres.*

Per donar compliment a les resolucions judicials que així ho estableixin, el ministre de Defensa ha de subscriure els convenis que permetin l'ingrés de preventius i condemnats, pertanyents a les Forces Armades, als establiments psiquiàtrics penitenciaris, centres de deshabitació i centres educatius especials.

Disposició addicional cinquena. *No-increment de la despesa pública.*

De l'aplicació de la regulació que conté el nou Reglament que aprova aquest Reial decret no se'n pot derivar, en cap cas, un increment dels costos de personal.

Disposició transitòria única. *Atribucions i competències del director de l'establiment penitenciari militar.*

Fins que l'òrgan directiu del Ministeri de Defensa sigui designat centre directiu de l'Administració penitenciària militar, i mentre hi hagi algun establiment penitenciari militar, el seu director ha d'exercir, a més de les atribucions que el Reglament li confereix i en la mesura que no siguin incompatibles amb aquest, les competències que la normativa penitenciària comuna atribueix al centre directiu.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queda derogat el Reial decret 1396/1992, de 20 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'establiments penitenciaris militars, i totes les disposicions del mateix rang o inferior que s'oposin al que disposa aquest Reial decret.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.6a de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre legislació penitenciària.

Disposició final segona. *Facultats de desplegament.*

Es faculta el ministre de Defensa per dictar totes les disposicions que siguin necessàries en desplegament d'aquest Reial decret.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor al cap de vint dies de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 17 de febrer de 2017.

FELIPE R.

La ministra de Defensa,
MARÍA DOLORES DE COSPEDAL GARCÍA

REGLAMENT PENITENCIARI MILITAR

TÍTOL I

Dels establiments penitenciaris

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte i àmbit d'aplicació.*

1. Aquest Reial decret té per objecte regular els establiments penitenciaris militars.
2. El seu àmbit d'aplicació s'estén als qui hagin de complir les mesures cautelars de detenció i presó preventiva o les penes privatives de llibertat que imposa la comissió de delictes militars, així com les que s'imposen a militars per delictes comuns, sempre que la sanció penal no comporti la pèrdua de la condició de militar, tot això d'acord amb allò que preveu la Llei.

Article 2. *Finalitat dels establiments penitenciaris militars.*

1. Els establiments penitenciaris militars que regula aquest Reglament tenen com a finalitat primordial la reeducació dels interns amb vista a la seva reinserció social, o, si s'escau, a la seva reincorporació a les Forces Armades, així com la retenció i custòdia dels detinguts, presos i penats. Igualment tenen al seu càrrec una labor assistencial i d'ajuda per als interns.
2. El subsecretari de Defensa pot designar, de conformitat amb la Llei processal militar, els establiments militars com a centres d'internament per al compliment de penes alternatives. A aquests efectes, i amb la conformitat prèvia del ministre de l'Interior, es poden considerar establiments militars els aquarteraments del Cos de la Guàrdia Civil.

Article 3. *Els drets fonamentals.*

1. Els condemnats a penes privatives de llibertat, penes alternatives i els presos preventius i detinguts gaudeixen dels drets fonamentals que reconeix la Constitució i els altres drets que els concedeix la resta de l'ordenament jurídic, a excepció dels que estiguin expressament limitats pel contingut de la resolució judicial, de la sentència condemnatòria i els seus efectes.
2. El règim de presó preventiva té per objecte retenir l'intern a disposició de l'autoritat judicial. El principi constitucional de la presumpció d'innocència ha de presidir el règim penitenciari dels interns preventius o provisionals i dels detinguts.

Article 4. *Drets dels interns.*

1. Es garanteix la llibertat ideològica i religiosa dels interns i el seu dret a l'honor, a ser designats pel seu propi nom, a la intimitat personal, a la informació, a l'educació i a la cultura, al desenvolupament integral de la seva personalitat, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, i a elevar peticions, queixes i recursos a les autoritats mitjançant el director de l'establiment.
2. Els responsables dels establiments penitenciaris militars han de vetllar per la vida, la integritat i la salut dels interns i els han de facilitar l'exercici dels seus drets civils, polítics, socials, econòmics i culturals, sense l'exclusió del dret de sufragi, llevat que siguin incompatibles amb l'objecte de la seva detenció, presó o compliment de la condemna.
3. Els responsables dels establiments penitenciaris militars han de vetllar pel compliment de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

Article 5. Els establiments penitenciaris militars com a unitat militar.

1. Els establiments penitenciaris militars, sense perjudici de la seva condició d'institucions penitenciàries, són unitats de les Forces Armades, que s'adapten a l'estructura, organització i règim general de les unitats esmentades.

2. Estan adscrits a la Subsecretaria de Defensa, que en determina el nombre i la ubicació, i estableix els mitjans personals, materials i econòmics per al seu funcionament adequat, sense perjudici del suport logístic que aquesta no pugui prestar, i que ha de ser facilitat per la cadena logística de cada exèrcit.

Article 6. L'assistència sanitària.

1. Als interns dels establiments penitenciaris militars se'ls ha de garantir l'atenció mèdica sanitària, així com la prestació farmacèutica i les prestacions complementàries bàsiques que se'n derivin.

2. Les prestacions sanitàries s'han de garantir amb mitjans propis dels establiments penitenciaris militars o de la sanitat militar.

CAPÍTOL II

Dels òrgans i personal dels establiments

Article 7. El director.

A cada establiment penitenciar el director n'exerceix el comandament directe, així com de tot el personal que hi és destinat, i té les facultats que les ordenances i els reglaments militars assenyalen als caps d'unitat.

Així mateix, i sense perjudici del que estableix la disposició transitòria única, li corresponen les competències i atribucions que la reglamentació penitenciària comuna determina per als directors d'establiments penitenciaris i la junta de tractament.

Article 8. El subdirector.

A tots els establiments, si el nombre d'interns o les necessitats del servei ho requereixen, s'ha de nomenar un subdirector, el qual substitueix el director en cas de vacant, absència o malaltia i, en general, quan concorre alguna causa justificada, nomena els serveis diaris i és el principal suport del director, amb les comeses que aquest li assigni.

Article 9. Organització de l'establiment penitenciar militar.

1. A cada establiment hi ha d'haver les àrees d'Exterior, d'Interior, de Tractament, de Sanitat i Jurídica.

2. El cap de l'àrea d'Exterior gestiona els suports de personal i la logística, necessaris per al funcionament de l'establiment i l'assoliment de la finalitat que té encomanada.

3. El cap de l'àrea d'Interior organitza el servei de vigilància interior, proposa les normes de funcionament de règim interior, gestiona i controla la participació dels interns en les diferents activitats psicosocials, de tractament i deshabitació, així com en les educatives, formatives, socioculturals i esportives.

4. El cap de l'àrea de Tractament, designat pel director entre el personal del cos militar de sanitat destinat a l'establiment, estableix el programa individualitzat de tractament de cada intern, supervisa i avalua l'execució de les activitats programades per l'Equip d'observació i tractament, eleva les propostes de progressió o regressió de grau, els permisos dels interns i els beneficis penitenciaris. En cas de vacant, absència o malaltia i, en general, quan concorre alguna causa justificada, ha de ser substituït pel militar més caracteritzat de l'Equip d'observació i tractament.

5. El cap de l'àrea de Sanitat gestiona l'atenció primària que es dona als interns, l'assistència higienicosanitària dels establiments, així com la coordinació de totes les activitats sanitàries.

6. El cap de l'àrea Jurídica exerceix les comeses pròpies del jurista criminòleg, assessora jurídicament el director, l'informa de les instàncies i recursos que els interns interposen i informa els interns sobre la seva situació penal, processal i penitenciària.

Article 10. *El servei.*

1. Diàriament, d'entre els quadres de comandament que es determini, s'ha de nomenar un oficial d'incidències que ha de resoldre les que es plantegin d'acord amb les instruccions del director.

2. El cap de servei és nomenat diàriament entre els quadres de comandament de l'establiment, segons la instrucció del director. És el comandament immediat del personal de vigilància interior i garanteix la permanència de l'acció de direcció. Durant el seu servei ha de comunicar les novetats que es produeixen a través de l'oficial d'incidències, i ha de prendre les decisions que, segons la legislació penitenciària, no admetin demora.

Article 11. *El servei de vigilància interior.*

1. El servei de vigilància interior és prestat pel personal militar o civil. El personal militar en l'exercici de les seves funcions té la consideració d'agent de l'autoritat, d'acord amb la disposició addicional tercera de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la carrera militar, desplegada reglamentàriament a l'article 30.1.e) de les normes sobre seguretat a les Forces Armades, aprovades pel Reial decret 194/2010, de 26 de febrer.

2. El servei interior s'exerceix amb uniforme reglamentari i sense armes.

3. Per a la realització del servei s'han d'organitzar equips, i al capdavant de cadascun s'ha de nomenar un cap d'equip o zelador major que, com a principal col·laborador del cap de servei i seguint les seves instruccions, ha de distribuir el servei, controlar l'execució de les comeses pròpies dels diferents llocs de treball, portar la relació dels interns, el control de les seves obligacions personals, així com l'execució de les normes que regulin el funcionament interior, especialment dels qui que exerceixin algun treball o activitat.

Article 12. *Número d'identitat professional.*

1. Als components de la policia militar, personal militar i civil destinat a l'establiment penitenciari militar, se'ls assigna un número d'identitat professional, que han d'utilitzar en la seva relació amb els interns.

2. El personal enumerat en el punt anterior que exerceixi funcions de vigilància i seguretat ha de portar sobre les peces d'uniforme reglamentari una placa insígnia, on ha de figurar el seu número d'identitat professional, que és obligatori en les actuacions professionals que portin a terme en l'exercici de les seves funcions.

Article 13. *Equip d'observació i tractament.*

1. Els establiments penitenciaris militars han de ser atesos per un Equip d'observació i tractament. L'Equip d'observació i tractament està integrat per un jurista criminòleg, un psiquiatre, un psicòleg, un metge i un o diversos treballadors socials. A més, participen directament en el tractament, a través del procediment que s'estableixi: el mestre o qui exerceixi la funció educativa, els educadors socials i els monitors esportius o ocupacionals.

2. El subsecretari de Defensa determina els establiments que han de tenir el seu propi Equip d'observació i tractament. Un altre Equip d'observació i tractament, dependent directament de l'autoritat esmentada, ha d'atendre els establiments que no en tinguin.

Article 14. *Plantilla i relació de llocs de treball.*

1. Els establiments penitenciaris militars han de tenir definida la seva plantilla orgànica i la relació de llocs militars que s'estableixi. De la mateixa manera, s'ha d'establir una relació de llocs de treball per al personal funcionari i laboral.

2. Per a la catalogació dels llocs de treball s'ha de tenir en compte el seu caràcter d'institució penitenciària, en especial el caràcter polivalent dels establiments i les comeses específiques de cada lloc de treball, atenent el que disposa la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, tenint en compte les funcions penitenciàries encomanades, i en especial, la salvaguarda dels drets d'intimitat i dignitat dels interns.

CAPÍTOL III

Vigilància i trasllats

Article 15. *Vigilància i seguretat exterior.*

La vigilància i seguretat exterior dels establiments penitenciaris militars correspon a la policia militar. Així mateix, es pot encarregar a la Guàrdia Civil, amb l'autorització prèvia del Ministeri de l'Interior.

Article 16. *Vigilància interior.*

1. La vigilància a l'interior dels establiments està encomanada a personal militar amb la formació adequada, o a personal civil del Ministeri de Defensa amb l'especialització necessària, sota la direcció i el comandament del cap de l'àrea d'Interior, d'acord amb les ordres i les instruccions del director.

2. No obstant això, a petició del director, en els casos d'alteracions greus de l'ordre a l'establiment, es pot sol·licitar la intervenció de la policia militar encarregada de la vigilància exterior, o de la Guàrdia Civil. En aquests casos, el director manté les seves competències, i ha de facilitar l'actuació de la força, així com l'execució dels procediments que s'escaiguin en vista a la restauració de l'ordre.

3. Excepte en el cas del paràgraf anterior d'aquest article, el personal de vigilància i seguretat exterior no pot intervenir en el règim i vigilància interior.

Article 17. *Sortides d'interns en compliment d'ordres d'autoritats judicials i governatives.*

1. Les sortides i, si s'escau, els trasllats de localitat dels interns preventius per a la pràctica de diligències o la celebració de judici oral, es duen a terme amb l'ordre prèvia de l'òrgan judicial del qual depenguin.

2. En cas que un òrgan judicial sol·liciti el trasllat d'un penat que no estigui a la seva disposició per a la pràctica de diligències, el director ha de sol·licitar prèviament l'autorització del jutge tocat militar de vigilància penitenciària.

Article 18. *Sortides d'interns per a consultes o ingressos en hospitals.*

1. La sortida dels penats per rebre assistència mèdica que no es pugui prestar a l'establiment en què es trobin, ha de ser acordada pel director, amb proposta raonada dels serveis mèdics d'aquest establiment, el qual n'ha d'informar el jutge de vigilància, l'autorització prèvia del qual és necessària en el cas que hagin de restar ingressats al centre hospitalari corresponent, llevat dels casos d'urgència, en què el director, amb la mateixa proposta, pot concedir l'autorització, i n'ha d'informar el jutge esmentat.

2. Quan es tracti de presos preventius o de detinguts, en els mateixos supòsits, cal sol·licitar prèviament l'autorització de l'òrgan judicial o administratiu a disposició del qual estiguin, llevat dels casos d'urgència, en què el director en pot autoritzar el trasllat, i n'ha d'informar els òrgans esmentats.

Article 19. *Comandament militar acompanyant.*

1. Els trasllats d'interns s'efectuen de conformitat amb el que estableix la Llei orgànica 2/1989, de 13 d'abril, sempre per militars de la mateixa ocupació o superior a la de l'intern; a aquest efecte, a proposta del director de l'establiment, el director general de Personal del Ministeri de Defensa ha de sol·licitar a l'autoritat o comandament militar que correspongui la designació d'un militar que els acompanyi.

2. El militar designat no té cap responsabilitat en la custòdia i ha de vetllar durant la conducció o trasllat pel tractament adequat a la condició i l'ocupació militar de l'intern.

Article 20. *Responsabilitat en els trasllats.*

Les sortides i trasllats s'efectuen de manera que es respecti la dignitat i els drets dels interns, la condició i l'ocupació militar, així com la seguretat en la seva conducció i permanència al centre sanitari corresponent. La conducció i custòdia dels trasllats del personal intern es du a terme per la policia militar o forces i cossos de seguretat de l'Estat.

TÍTOL II

Del règim penitenciari

CAPÍTOL I

Règim general

Article 21. *Finalitats i informació als interns.*

1. El règim dels establiments penitenciaris militars té com a finalitat aconseguir una convivència ordenada, que permeti el compliment dels fins previstos per la legislació processal penal per als detinguts i presos, i dur a terme el tractament pel que fa als penats.

2. Els interns han de rebre al seu ingrés informació per escrit sobre el règim de l'establiment, els seus drets i deures, les normes disciplinàries i els mitjans i procediments per fer peticions, reclamacions, queixes o recursos. Als qui no puguin entendre la informació pel procediment indicat se'ls ha de facilitar per un altre mitjà adient.

3. La designació de l'establiment penitenciari i, si s'escau, el trasllat o canvi de destinació dels penats corresponen al director general de Personal del Ministeri de Defensa.

Article 22. *Estructura dels establiments penitenciaris.*

1. Els establiments penitenciaris militars es divideixen en diferents pavellons, seccions, unitats o departaments, atenent el sexe, l'estat de salut, la condició o la categoria militar, detinguts i preventius o penats i dins d'aquests, d'acord amb el grau de tractament. La separació segons la condició o categoria militar es pot exceptuar per motius de seguretat i bon ordre de l'establiment, la finalitat del tractament i l'adequació de la seva conducta a les exigències de la condició militar, i se n'ha d'informar el jutge tocat militar de vigilància penitenciària.

2. Sense perjudici del que disposa el paràgraf anterior, les activitats que siguin compatibles amb la causa o motiu de la separació o classificació es poden fer en comú, d'acord amb el criteri del director, i amb l'informe previ de l'Equip d'observació i tractament.

Article 23. *Distribució dels interns.*

1. Els interns ocupen l'habitació o cel·la individual a la secció o unitat on siguin destinats.

Hi ha d'haver cel·les, seccions o departaments separats dels altres per als ingressats recentment a l'establiment, per als penats en primer grau, per als preventius incomunicats o en règim tancat i per als sancionats amb aïllament. En tot cas, aquestes cel·les, seccions

o departaments han de tenir les mateixes característiques que les de la resta de l'establiment.

2. En cas d'insuficiència temporal d'allotjament, o per indicació del metge o de l'Equip d'observació i tractament, es pot recórrer a dependències col·lectives. En aquests casos els interns han de ser seleccionats adequadament.

Article 24. *Obligacions de l'intern.*

1. Els interns han d'adequar el seu comportament i correcció en les seves relacions a les característiques de les Forces Armades de disciplina i jerarquia. Així mateix, tenen l'obligació de complir els preceptes reglamentaris relacionats amb l'ordre, sanitat i higiene, així com de conservar acuradament les instal·lacions de l'establiment i els utensilis i vestuari que se'ls lliurin.

A més, els qui mantinguin la condició de militar han de respectar el principi de neutralitat política i sindical, d'acord amb el que estableix l'article 7 de la Llei orgànica 9/2011, de 27 de juliol, de drets i deures de les Forces Armades.

2. Els interns han de mantenir una actitud de respecte i consideració, pròpia del caràcter militar de l'establiment.

3. Així mateix, estan igualment obligats a les prestacions personals necessàries per al bon ordre, neteja i higiene de l'establiment.

Article 25. *Trasllat de personal intern per raons extraordinàries.*

1. Per raons d'urgència i quan es produeixi un motí, una agressió física amb arma o un altre objecte perillós, una presa d'ostatges o un intent de fuga, la Direcció General de Personal del Ministeri de Defensa pot acordar el trasllat de l'intern a un altre establiment. Aquest acord necessita l'aprovació ulterior del jutge togat militar de vigilància penitenciària o òrgan judicial del qual depèn l'intern, sense perjudici de la seva executivitat immediata.

2. S'han d'informar immediatament del trasllat el jutge togat militar de vigilància penitenciària i l'òrgan judicial del qual depengui l'intern si aquest és preventiu.

CAPÍTOL II

Règim aplicable als preventius

Article 26. *L'ingrés de presos i detinguts.*

1. L'ingrés d'una persona a la presó en qualitat de detingut o pres s'efectua mitjançant una ordre judicial de detenció o manament de presó de l'autoritat judicial competent, llevat del que disposen els apartats 4 i 6 d'aquest article.

2. Els detinguts han de ser posats en llibertat pel director de l'establiment si un cop transcorregudes les setanta-dues hores següents al moment de l'ingrés no s'ha rebut un manament o ordre de presó de l'òrgan judicial competent.

3. En el cas que l'ordre de detenció a disposició d'autoritat o òrgan judicial determinats no procedeixi d'aquests, el director de l'establiment ho ha de comunicar a qui sigui competent dins de les vint-i-quatre hores següents a l'ingrés del detingut. Si en el termini de setanta-dues hores des de l'ingrés no es rep l'ordre o manament judicial, el director l'ha de posar en llibertat, i ho ha de comunicar a l'autoritat que va ordenar l'ingrés i a l'òrgan judicial a disposició del qual va ser posat.

4. En el cas que l'ordre procedeixi de la policia judicial, així com de les autoritats o els seus agents facultats legalment per fer-ho, hi han de constar expressament els aspectes següents:

- a) Dades identificatives del detingut.
- b) Delicte que se li imputa.
- c) Autoritat judicial o administrativa que ordena la detenció o a disposició de la qual està.
- d) Hora i dia de venciment del termini màxim de detenció.

5. La direcció de l'establiment pot denegar motivadament l'ingrés quan a l'ordre de detenció que es lliuri no hi constin expressament els aspectes esmentats.

6. Quan la detenció hagi estat acordada pel Ministeri Fiscal, a l'ordre hi han de constar les dades d'identificació de les diligències d'investigació i el moment de venciment del termini màxim de detenció.

Article 27. *Incomunicació de presos o detinguts.*

Si a l'ordre o manament d'ingrés es disposa la incomunicació del pres o detingut, un cop s'hagi practicat la seva identificació i s'hagi reconegut mèdicament, ha de passar a ocupar la cel·la que el director disposi i només pot ser visitat pel metge, si s'escau, pel personal encarregat de l'incomunicat i per les persones que tinguin autorització expressa de l'òrgan judicial. Mentre romangui en aquesta situació, el director de l'establiment ha d'adoptar les mesures encaminades a l'eficàcia de la incomunicació, d'acord amb el que disposin les lleis processals penals, així com les indicacions especials que en cada cas formuli el jutge o el tribunal competent.

Article 28. *Llibertat de presos i detinguts.*

1. La llibertat dels detinguts i presos només pot ser acordada per l'autoritat o òrgan judicial competent, els quals han de lliurar al director de l'establiment el manament necessari perquè tingui lloc, sense perjudici d'allò que disposa l'article 26 d'aquest Reglament. Abans que es dicti l'ordre de posada en llibertat pel director de l'establiment, s'ha de procedir a revisar l'expedient personal de l'interessat per comprovar que no està subjecte a altres responsabilitats.

2. Després de procedir a la identificació de qui hagi de ser alliberat, se li ha de lliurar la certificació comprensiva del temps de privació de llibertat, i facilitar-li un títol de viatge o els mitjans per incorporar-se a la unitat de la seva destinació o, si s'escau, al seu domicili habitual.

Article 29. *Tipus de règim de preventius.*

1. Amb caràcter general, el règim dels detinguts i presos és el que preveu el capítol III d'aquest títol.

2. Amb caràcter d'excepció i absoluta separació dels penats, també poden ser destinats als departaments especials de règim tancat, i se n'ha d'informar l'autoritat judicial de la qual depenguin, els interns preventius en què concorrin les circumstàncies que descriu l'article 32 d'aquest Reglament.

CAPÍTOL III

Règim aplicable als penats

Article 30. *Ingrés dels penats.*

L'ingrés dels penats a l'establiment que en cada cas designi el director general de personal del Ministeri de Defensa l'ha d'ordenar l'òrgan judicial competent un cop la sentència condemnatòria sigui ferma. No obstant això, si en el moment en què la sentència esmentada adquireix fermesa, a l'intern li resta fins al seu alliberament definitiu o condicional un temps de compliment inferior a dos mesos, pot seguir destinat a la secció de preventius o a l'establiment on estigui.

Article 31. *Del règim penitenciari segons el grau de tractament.*

1. El règim aplicable als penats està en funció del grau de tractament en què estiguin. El primer grau, que és excepcional, es compleix en departaments especials de règim tancat; el segon grau, en règim ordinari, i el tercer grau, si s'escau, en règim obert.

2. No obstant això, amb la finalitat de fer el sistema més flexible, el director, amb l'informe previ dels tècnics de l'Equip d'observació i tractament, pot acordar respecte de cada penat que s'adopti un model d'execució en què es puguin combinar aspectes característics de cadascun dels graus esmentats. Aquesta mesura ha d'estar fonamentada en un programa de tractament específic que no pugui ser executat d'una altra manera. La mesura esmentada és excepcional i necessita l'aprovació ulterior del jutge togat militar de vigilància penitenciària, sense perjudici de la seva executivitat immediata.

3. La classificació inicial i el pas d'un grau a un altre s'acorden pel director de l'establiment a la vista del protocol de classificació i de l'evolució en el tractament penitenciari i els expedients personals, amb l'informe previ dels membres de l'Equip d'observació i tractament i del cap d'àrea d'Interior.

4. Per passar progressivament d'un grau a un altre, els penats han d'observar una bona conducta global. La progressió en el grau de classificació depèn de la modificació positiva dels factors directament relacionats amb l'activitat delictiva, que es manifesta en l'actitud i conducta global de l'intern i comporta un increment de la confiança i una evolució en el seu tractament penitenciari amb vista a la seva reinserció social o reincorporació a les Forces Armades.

5. Als efectes del pas al tercer grau es tenen en compte, a més, les circumstàncies que assenyalen el paràgraf segon de l'article 34 d'aquest Reglament.

6. Com a conseqüència de la mala conducta o del resultat i l'evolució del tractament de l'intern, el director de l'establiment pot disposar la regressió d'aquest a un grau inferior, amb l'informe previ dels tècnics de l'Equip d'observació i tractament.

7. Els acords que el director adopti en aquesta matèria s'han de notificar a l'intern, que pot acudir en via de recurs davant el jutge togat militar de vigilància penitenciària.

Article 32. *Interns qualificats de perillositat extrema o inadaptació manifesta.*

1. Han de complir les penes en departaments especials en règim tancat els penats que hagin estat qualificats de perillositat extrema o els que tinguin una conducta qualificada d'inadaptació manifesta al règim penitenciari ordinari o obert, i se'ls classifiqui en primer grau de tractament.

2. La qualificació de perillositat extrema o inadaptació manifesta s'ha d'ajustar al que disposa la legislació comuna respecte als factors valorables per a la seva apreciació i revisió de la resolució classificadora. A més, s'han de ponderar les conductes que atemptin especialment als principis propis de la institució militar, i en especial els d'unitat, jerarquia i disciplina.

Article 33. *Del règim ordinari.*

1. El règim general de compliment de les condemnes és l'ordinari corresponent al segon grau.

2. Al seu ingrés, els penats han de romandre al pavelló i la secció o unitat d'ingrés el temps mínim que sigui necessari per a la seva valoració penitenciària per part de l'Equip d'observació i tractament, així com per al reconeixement per part del metge i la realització de la proposta de destinació.

3. En l'horari s'han d'assenyalar les activitats obligatòries o optatives, així com les activitats i tallers programats i l'ús de temps lliure.

4. S'han de programar activitats específiques de tractament penitenciari, formació militar, culturals, esportives o recreatives orientades a evitar la inactivitat. Aquestes activitats es poden dur a terme dins o fora de l'establiment.

Article 34. *Del règim obert.*

1. Han de complir les penes en règim obert els penats classificats en tercer grau, perquè es consideri que, bé inicialment, bé per evolució favorable en segon grau, puguin rebre tractament en règim de llibertat restringida.

2. No és aplicable el règim obert al penat que no tingui complerta la quarta part de la totalitat de la seva condemna o condemnes, llevat que concorrin favorablement qualificades les altres variables que intervenen en el procés de classificació, i s'ha de valorar especialment el caràcter primari de l'activitat delictiva, la bona conducta i la maduresa o equilibri personal. A més, als qui mantinguin la condició de militar se'ls han de valorar les variables d'integritat, responsabilitat, exemplaritat i honradesa. En aquest supòsit és necessari un període de temps suficient que permeti l'estudi adequat de l'intern i constati la concurrència de les variables esmentades.

3. En cap cas es pot classificar un penat en tercer grau si està en situació de presó preventiva en qualsevol altre procediment.

TÍTOL III

Del tractament penitenciari

CAPÍTOL I

Criteris generals

Article 35. *Mètode per aconseguir la reeducació i reinserció.*

Per aconseguir la finalitat de reeducació dels interns amb vista a la seva reinserció social, o si s'escau, a la seva reincorporació a les Forces Armades, l'Administració penitenciària militar:

a) Ha de dissenyar programes de tractament orientats a desenvolupar les aptituds i actituds dels interns, millorar les seves capacitats formatives, tècniques o professionals i compensar les seves carències.

b) Ha d'utilitzar les tècniques de caràcter psicosocial que estiguin orientades a millorar les seves capacitats i abordar les problemàtiques específiques que puguin haver influït en el seu comportament delictiu anterior.

c) Ha de potenciar i facilitar els contactes de l'intern amb l'exterior, tenint en compte l'evolució en el tractament. Aquests contactes s'han de dur a terme, sempre que sigui possible, utilitzant recursos de les Forces Armades.

Article 36. *El programa individualitzat de tractament.*

1. Les tasques d'observació, propostes de classificació i tractament penitenciaris les duen a terme els equips d'observació i tractament, la composició i funcions dels quals es determinen en aquest Reglament, i s'han de recollir en el programa individualitzat de tractament que, amb l'acord previ del director, s'ha de comunicar a l'intern.

2. Per a l'execució adequada d'aquestes activitats, els equips d'observació i tractament poden comptar amb la col·laboració de la resta dels professionals de l'establiment penitenciari militar.

3. S'ha de facilitar la col·laboració i participació de professionals i d'institucions o associacions públiques o privades.

Article 37. *Participació de l'intern en el tractament.*

1. S'ha d'estimular la participació de l'intern en la planificació i execució del seu tractament. A aquest efecte, els membres de l'Equip d'observació i tractament l'han d'informar dels objectius, instruments i terminis més adequats per assolir-ho.

2. En el disseny dels tallers o activitats dels programes de formació militar que s'estableixin, hi poden participar els mateixos presos o penats militars, en la mesura que acreditin la capacitat i competència necessàries.

3. El tractament penitenciari té caràcter voluntari, i a aquest efecte l'intern el pot rebutjar lliurement o pot no col·laborar en la seva realització, sense que d'això es puguin

derivar conseqüències disciplinàries, regimentals ni de regressió de grau. En tot cas s'ha d'informar l'intern del valor del tractament i la seva evolució per a la progressió de grau.

CAPÍTOL II

Programes de tractament

Article 38. *Mode de determinació de les activitats de tractament.*

Les activitats psicosocials, de tractament i deshabitució, així com educatives, formatives, socioculturals i esportives, les determina el director, tenint en compte les propostes de l'Equip d'observació i tractament, a partir dels programes individualitzats de tractament.

Article 39. *Activitats i tallers.*

Després de la classificació de l'intern s'ha d'elaborar un programa individualitzat de tractament, revisable com a mínim cada sis mesos, que ha de contenir totes les activitats o tallers, per a la consecució dels fins de reeducació amb vista a la seva reinserció social, o si s'escau, a la seva reincorporació a les Forces Armades, que poden consistir en:

Tallers o activitats de naturalesa militar.

Tallers i tècniques de caràcter psicosocial.

Tallers culturals o formatius.

Tallers o activitats de tractament i deshabitució.

Tallers d'actuació especialitzada per a interns condemnats per delictes contra llibertat i indemnitat sexual, violència de gènere, o qualsevol altra problemàtica específica.

Article 40. *Lloc de realització de les activitats o tallers.*

1. Els tallers i les activitats que formin part del programa de tractament es poden dur a terme tant a l'interior dels establiments penitenciaris com a fora, segons l'evolució de l'intern.

2. Els establiments penitenciaris militars han de tenir en compte els recursos existents a les Forces Armades per a l'execució de les activitats del tractament penitenciar.

3. El Ministeri de Defensa ha de subscriure els convenis de col·laboració amb els organismes i les institucions que permetin l'assoliment dels objectius descrits en els programes de tractament. A aquest efecte, els establiments penitenciaris militars els han d'informar dels objectius, activitats o tallers que ho exigeixin.

Article 41. *Sortides programades.*

1. Per a la realització d'activitats específiques de tractament es poden organitzar sortides programades destinades als interns que ofereixin garanties de fer-ne un ús correcte i adequat.

2. En tot cas, els interns han d'anar acompanyats per personal de l'establiment penitenciar, d'altres institucions o per voluntaris que habitualment portin a terme activitats relacionades amb el tractament penitenciar dels reclusos.

3. Els requisits necessaris per a la concessió de sortides programades són: informe favorable de l'Equip d'observació i tractament, haver extingit la quarta part de la condemna o condemnes i observar bona conducta habitual.

4. Les sortides programades són proposades per l'Equip d'observació i tractament, i aprovades pel director. És necessària l'autorització posterior del jutge togat militar de vigilància penitenciària en els casos en què la sortida, per la seva durada i pel grau de classificació de l'intern, sigui competència d'aquest òrgan judicial.

5. Com a regla general, la durada de les sortides programades no pot ser superior a dos dies i, en cap cas s'han de computar dins dels límits establerts per als permisos ordinaris a l'article 43 d'aquest Reglament.

6. A les sortides programades s'han d'adoptar les mesures de seguretat corresponents.

Article 42. *El treball penitenciari.*

1. El treball a l'establiment penitenciari militar no té, en cap cas, un caràcter productiu.
2. El treball ocupacional que facin els interns està comprès en alguna de les modalitats següents:
 - a) Les de formació professional.
 - b) Les dedicades a l'estudi i la formació acadèmica.
 - c) Les prestacions personals en serveis auxiliars comuns de l'establiment.
 - d) Les artesanals, intel·lectuals i artístiques.
3. El treball penitenciari, que constitueix un dret i un deure de l'intern, té caràcter formatiu i s'ajusta a les condicions següents:
 - a) No té caràcter aflictiu ni és aplicat com a mesura de correcció.
 - b) No atempta a la dignitat de l'intern.
 - c) S'organitza atenent les aptituds i aspiracions professionals dels interns sempre que siguin compatibles amb l'organització i seguretat de l'establiment.
 - d) És facilitat per l'Administració.
 - e) No es pot supeditar a l'assoliment d'interessos econòmics per l'Administració.
4. Els presos preventius poden dur a terme treballs ocupacionals d'acord amb les seves aptituds i aspiracions professionals.

TÍTOL IV

Dels permisos de sortida

Article 43. *Permisos ordinaris i extraordinaris.*

1. Llevat que concorrin circumstàncies excepcionals, es concedeix als interns un permís de sortida, pel temps imprescindible, en cas de mort o malaltia greu dels pares, cònjuge o persona amb qui estigui unit per una relació d'afectivitat anàloga, fills o germans, naixement d'un fill, així com per motius importants i comprovats de naturalesa anàloga. Si es tracta de penats classificats en primer grau és necessària l'autorització del jutge togat militar de vigilància penitenciària; per als detinguts i presos, de l'òrgan judicial de qui depenguin. En aquests casos s'ha de sol·licitar l'autorització amb urgència. Els qui no gaudeixin dels permisos assenyalats al número següent han de sortir amb les mesures de seguretat adequades.

2. Als penats en segon o tercer grau de tractament també se'ls pot atorgar un permís de sortida, amb l'informe previ favorable dels membres de l'Equip d'observació i tractament, de fins a set dies seguits i un límit de trenta-sis o quaranta-vuit dies per any, respectivament, sense més mesures de seguretat que els compromisos que determini l'Equip d'observació i tractament. Aquests permisos són per a una localitat o unes localitats determinades.

Article 44. *Requisits per a la concessió de permisos ordinaris.*

Perquè es concedeixin els permisos que assenyalava el paràgraf segon de l'article anterior han de concórrer les circumstàncies següents:

- a) Que estiguin classificats i hagin complert de manera efectiva la quarta part de la seva condemna. En el temps efectiu es computa la presó preventiva o provisional.
- b) Que observin bona conducta habitual i l'Equip d'observació i tractament consideri que el permís és necessari per a l'evolució del tractament de l'intern.

c) Que no consti, per informacions o dades fidedignes, la concurrència de circumstàncies peculiars que facin presumir el trencament de la condemna, la comissió de nous delictes o que el permís pugui repercutir desfavorablement per a l'adequació del penat, a la seva tornada, al règim penitenciari.

TÍTOL V

Comunicacions, règim disciplinari, recompenses, peticions i queixes

Article 45. *Les comunicacions orals, escrites o telefòniques.*

Les comunicacions orals, escrites o telefòniques, així com les que puguin mantenir els interns amb advocats, procuradors, autoritats i professionals acreditats, i la recepció o enviament de paquets i encàrrecs es regeixen pel que estableix el Reglament penitenciari aprovat pel Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, tenint en compte les normes específiques següents:

a) Les comunicacions orals es poden dur a terme per locutori, poden ser de convivència o íntimes.

b) El director de l'establiment ha de fixar els dies de la setmana en què els interns poden comunicar amb familiars, propparents i amistats, així com l'horari, la forma, el lloc on s'hagin d'efectuar i el nombre de visites, sense que es puguin comunicar més de quatre de manera simultània amb el mateix intern. Les comunicacions amb el cònjuge o persona unida per una relació afectiva anàloga i familiars de primer grau tenen preferència i més temps de comunicació.

c) Les comunicacions de convivència o íntimes dels interns amb familiars o propparents íntims han de tenir lloc en locals adequats. Entre les mesures adreçades a evitar la propagació d'una malaltia transmissible a què al·ludeix l'article 219 del Reglament penitenciari, aprovat pel Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, es poden denegar les comunicacions de convivència o íntimes dels interns amb familiars o propparents íntims.

d) Les comunicacions que es descriuen en els apartats anteriors es poden limitar, suspendre o si s'escau denegar, per raons de seguretat, d'interès de tractament i del bon ordre a l'establiment, així com per actes contraris a les regles de comportament exigides al militar per als qui mantinguin aquesta condició, que s'estableixen a l'article 6 de la Llei orgànica 9/2011, de 27 de juliol, de drets i deures dels membres de les Forces Armades.

En tot cas la limitació, suspensió o denegació s'ha de fer en una resolució motivada, i s'ha d'informar el jutge togat militar de vigilància penitenciària en el cas de penats o l'autoritat judicial de la qual depengui si es tracta de detinguts o presos.

e) El director assenyala el procediment, la durada i els límits de les comunicacions telefòniques. Llevat dels casos excepcionals que el director determina lliurement, no es permeten trucades telefòniques des de l'exterior als interns.

f) Les comunicacions amb l'advocat defensor o amb l'advocat expressament cridat en relació amb afers penals i amb els procuradors que el representin, no poden ser suspeses o intervingudes, en cap cas, per decisió administrativa; només es pot fer amb l'ordre expressa prèvia de l'autoritat judicial. Les comunicacions amb altres professionals poden ser suspeses o interrompudes quan ho exigeixi una situació extraordinària de seguretat de l'establiment de les que es descriuen a l'article 16.2 d'aquest Reglament, i se n'ha d'informar de manera immediata el jutge togat militar de vigilància penitenciària.

g) El director pot limitar el nombre i la mida de paquets a rebre pels interns quan la seguretat o el bon ordre de l'establiment així ho requereixi.

h) El director pot autoritzar visites de personal del Ministeri de Defensa i del Ministeri de l'Interior (Guàrdia Civil), sol·licitades oficialment, amb les mesures de seguretat que puntualment es determinin.

Article 46. Règim disciplinari.

1. En els establiments penitenciaris militars s'han d'aplicar les normes de règim disciplinari del Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, en matèria d'infraccions i sancions, tenint en compte el següent:

a) Les competències que en el Reglament esmentat s'atribueixen a la Comissió Disciplinària i a la Direcció corresponen al director de l'establiment.

b) En l'enumeració d'autoritats o funcionaris judicials o d'institucions penitenciàries s'entenen incloses les autoritats, personal militar i civil del Ministeri de Defensa.

c) Per a l'aplicació dels tipus disciplinaris s'ha de tenir en compte el caràcter d'unitat militar de l'establiment penitenciar militar, i els béns jurídics que aquest caràcter fa necessari protegir, en especial les característiques de les Forces Armades de disciplina i jerarquia i per als interns que mantinguin la condició de militar, el principi de neutralitat política i sindical.

2. Les sancions imposades en via disciplinària penitenciària ho són sense perjudici de la responsabilitat civil o penal que, si s'escau, pugui correspondre i de la responsabilitat disciplinària militar, sempre que aquesta última sigui compatible.

3. El procediment sancionador és el del Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, i són recurribles les sancions imposades davant el jutge togat militar de vigilància penitenciària.

4. Les sancions que no s'hagin recorregut davant el jutge togat militar de vigilància penitenciària, independentment que s'hagin complert, poden ser anul·lades o disminuïdes pel subsecretari de Defensa, quan s'apreciï que la sanció imposada no s'ajusta a dret, d'acord amb l'article 109.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú de les administracions públiques, i amb les limitacions a la potestat revocàtoria que s'hi estableixen.

Article 47. De les peticions, queixes i recursos.

1. Els interns poden formular peticions i queixes relatives al seu tractament, al règim de l'establiment, i a qualsevol altra matèria competència de l'Administració penitenciària militar. Ho poden fer verbalment o per escrit, d'una manera adequada, i davant del director de l'establiment o qui el representi, que les ha de resoldre o remetre a l'autoritat corresponent. S'han d'anotar en un registre i la seva resolució s'ha de notificar per escrit a l'interessat.

2. Els recursos previstos en la legislació processal o penitenciària es presenten davant el director de l'establiment, que els fa arribar a l'autoritat judicial corresponent.

Article 48. Recompenses de caràcter penitenciar.

Els actes que posin de relleu les regles essencials que defineixen el comportament dels militars, en especial la unitat, jerarquia i disciplina, el respecte de les persones, els seus béns, i el bé comú, el compliment dels seus deures i obligacions, en especial la participació activa en les activitats de tractament penitenciar o ocupacionals organitzades per l'establiment i en general la conducta exemplar, han de ser estimulats mitjançant un sistema de recompenses.

Article 49. Proposta de recompenses de caràcter penitenciar.

La proposta de recompenses requereix, en tot cas, la ponderació raonada dels factors que la motiven, així com l'acreditació de la seva concurrència.

Article 50. Aprovació de recompenses de caràcter penitenciar.

1. Les recompenses són aprovades pel director de l'establiment a proposta dels caps de les àrees de Tractament i d'Interior, i poden consistir en: comunicacions orals de convivència o íntimes i extraordinàries addicionals, donació de llibres i altres instruments

de participació en les activitats ocupacionals, prioritat en la participació en les sortides programades, reducció del període de cancel·lació de les sancions imposades, notes meritòries i qualsevol altra recompensa de caràcter anàleg a les anteriors que no sigui incompatible amb els preceptes reglamentaris.

2. La concessió de recompenses ha de ser anotada a l'expedient penitenciari de l'intern, amb expressió dels fets que la van motivar.

TÍTOL VI

Dels beneficis penitenciaris

Article 51. *Avançament de la llibertat condicional.*

1. Un cop complerts els requisits de l'article 52 d'aquest Reglament, excepte el compliment de les tres quartes parts de la condemna, el director de l'establiment, respecte dels interns condemnats per la jurisdicció militar, i amb l'informe previ dels tècnics de l'Equip d'observació i tractament, pot sol·licitar al jutge togat militar de vigilància penitenciària l'aplicació de l'apartat 2 i excepcionalment del 3 de l'article 90 del Codi penal, que preveu la possibilitat de suspendre l'execució de la resta de la pena i concedir la llibertat condicional a les dues terceres parts o a la meitat de la condemna. En aquest cas és necessari que en aquests penats concorrin durant el temps transcorregut de condemna les circumstàncies o requisits següents:

a) Bona conducta habitual.
b) Compliment normal dels deures i les obligacions de l'article 24 d'aquest Reglament.
c) Participació amb aprofitament en les activitats de tractament penitenciari per a la reeducació dels interns, amb vista a la seva reinserció social, o si s'escau, a la seva reincorporació a les Forces Armades.

2. El còmput del temps avançat es calcula, si s'escau, de conformitat amb el que preveu l'últim paràgraf de l'apartat 2 de l'article 90 del Codi penal.

3. Els beneficis d'avançament esmentats no tenen cap efecte pel que fa a la llibertat definitiva.

TÍTOL VII

De la llibertat condicional

Article 52. *Requisits.*

1. Als penats que hagin complert les tres quartes parts de la condemna i reuneixin els requisits que consten a l'article 90.1 del Codi penal, se'ls suspèn l'execució de la resta de la pena de presó i se'ls concedeix llibertat condicional.

2. Als penats que hagin complert les dues terceres parts de la condemna i reuneixin els requisits que consten a l'article 90.2 del Codi penal, se'ls pot suspendre l'execució de la resta de la pena de presó i concedir la llibertat condicional.

3. Excepcionalment, als penats que hagin complert la meitat de la condemna i reuneixin els requisits que consten a l'article 90.3 del Codi penal, se'ls pot suspendre l'execució de la resta de la pena de presó i concedir la llibertat condicional.

Article 53. *Execució de la resolució de posada en llibertat.*

1. Un cop rebuda a l'establiment penitenciari la resolució de posar un penat en llibertat condicional, el director l'ha de formalitzar seguidament, i n'ha de remetre una còpia al director general de Personal del Ministeri de Defensa.

2. Si l'ordre de llibertat condicional es rep abans de la data de compliment de les tres quartes parts de la condemna, no s'ha de fer efectiva la llibertat condicional fins al mateix dia en què es compleixin, llevat dels supòsits d'avançament.

Article 54. *Septuagenaris i malalts greus.*

1. No obstant el que disposen els dos articles anteriors, els penats que estiguin en el tercer grau de tractament i que hagin complert l'edat de setanta anys, o la compleixin durant l'extinció de la condemna, i reuneixin els requisits establerts, excepte el d'haver extingit les tres quartes parts de la condemna, poden ser proposats per a la concessió de la llibertat condicional.

2. Així mateix, es pot proposar la llibertat condicional, d'acord amb un informe mèdic, quan es tracti de malalts molt greus amb patiments incurables i estiguin en el tercer grau de tractament.

Article 55. *Vigilància de conducta de l'alliberat condicional.*

1. Un cop decretada la llibertat condicional, el director de l'establiment ha d'expedir una certificació de declaració d'alliberat condicional que ha de lliurar a l'interessat, i ho ha de comunicar a l'autoritat o comandament militar que designi el director general de Personal del Ministeri de Defensa a la localitat en què estableixi la seva residència, si no ha de tornar a les Forces Armades.

2. L'autoritat, o comandament militar designat, ha d'ordenar la vigilància quant a la conducta de l'alliberat condicional. A aquests afectes, l'autoritat o comandament militar designat ha d'executar el programa individualitzat de seguiment que, prèviament, i a proposta dels tècnics de l'Equip d'observació i tractament, ha de ser establert i elevat pel director de l'establiment al jutge togat militar de vigilància penitenciària, que l'ha d'aprovar, si escau, i pot incorporar a la interlocutòria per la qual acorda la llibertat condicional les regles de conducta que consideri oportunes.

3. La posada en llibertat condicional s'ha de comunicar també al tribunal sentenciador, al jutge togat militar de vigilància penitenciària i al director general de Personal del Ministeri de Defensa.

Article 56. *Títols de viatge.*

Als interns, un cop acordada la seva llibertat condicional, se'ls ha de facilitar un títol de viatge al lloc en què fixin la seva residència o a la seva unitat de destinació.

TÍTOL VIII

De la llibertat definitiva

Article 57. *De la posada en llibertat definitiva.*

1. Per a la posada en llibertat definitiva dels condemnats a penes de presó és necessària l'aprovació d'aquesta llibertat pel tribunal sentenciador.

2. En cas de penes de fins a un any de privació de llibertat s'entén aprovada la llibertat definitiva amb la remissió de la liquidació de condemna en què figuri el dia en què la condemna estarà complerta.

3. Tres mesos abans del compliment de la condemna, el director de l'establiment ha de fer al tribunal sentenciador la proposta de llicenciament definitiu per al dia en què el penat deixi extingida la seva condemna, d'acord amb la liquidació practicada en el procediment.

4. Si un mes abans del dia assenyalat per al compliment de la pena no s'ha obtingut contestació s'ha de reproduir la proposta, i s'ha de fer constar que es cursa per segona vegada.

5. Si un cop transcorreguts quinze dies des de la segona proposta no es rep cap resposta, el director de l'establiment ha de sol·licitar l'aprovació de la llibertat definitiva, i, en cas que no obtingui cap contestació, ha de procedir a l'excarceració del penat el dia en què s'extingeixi definitivament la pena, si no està pendent d'altres responsabilitats.

6. Als interns, un cop acordada la seva llibertat definitiva, se'ls ha de facilitar un títol de viatge al lloc en què fixin la seva residència o a la seva unitat de destinació.

Article 58. *Anotació a l'expedient personal.*

1. El director de l'establiment ha d'estendre la nota corresponent a l'expedient personal dels qui compleixin definitivament la condemna i, tant si s'ha complert totalment a l'establiment com si s'ha romàs l'última part de la condemna en llibertat condicional, ha d'expedir certificacions de llibertat definitiva al jutge togat militar de vigilància penitenciària i al tribunal sentenciador, a fi que consti aquesta circumstància en el procediment. També s'ha de remetre una altra certificació al director general de Personal del Ministeri de Defensa i a la unitat de destinació en el moment de la comissió dels fets.

2. Quan l'alliberament definitiu dels penats no sigui per compliment total de les penes, sinó per aplicació de mesures de gràcia, el director de l'establiment s'ha d'abstenir de posar en llibertat cap dels interns fins que no rebí l'ordre del tribunal sentenciador.

TÍTOL IX

Del compliment de determinades penes

CAPÍTOL I

Dels treballs en benefici de la comunitat

Article 59. *Els treballs en benefici de la comunitat.*

Els treballs en benefici de la comunitat, que no es poden imposar sense el consentiment del penat, l'obliguen a prestar la seva cooperació no retribuïda en determinades activitats d'utilitat pública, relacionades amb delictes de naturalesa similar al comès pel penat.

Article 60. *Formes de compliment de la pena.*

Els penats a treballs en benefici de la comunitat que estiguin interns en els establiments penitenciaris militars únicament han de complir aquesta pena mitjançant la seva participació en tallers o programes formatius o de reeducació, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres de similars.

Article 61. *Convenis amb entitats públiques o privades.*

Per al compliment d'aquestes penes el ministre de Defensa pot establir els convenis oportuns amb entitats públiques o privades que exerceixin les activitats descrites a l'article anterior.

Article 62. *Pla d'execució dels treballs en benefici de la comunitat.*

1. Un cop rebuda la sentència condemnatòria de treballs en benefici de la comunitat, el director de l'establiment penitenciar militar, quan s'hagin fet la valoració i l'elaboració pel personal designat per a la gestió de penes i mesures alternatives, ha d'aprovar el pla d'execució, que s'ha d'oferir al penat, i s'ha de traslladar al jutjat togat militar de vigilància penitenciària per al seu control, sense perjudici de la seva executivitat immediata.

2. No obstant això, en cas que el penat manifesti oposició al compliment del pla d'execució, s'ha d'informar el jutge togat militar de vigilància penitenciària d'aquest fet, als efectes que consideri oportuns.

Article 63. *Instruccions per al compliment dels treballs.*

1. Durant el compliment del pla d'execució, el penat ha de seguir les instruccions que rebí del jutge togat militar de vigilància penitenciària, de la direcció de l'establiment penitenciar militar, així com les directrius de l'entitat o òrgan col·laborador.

2. Un cop efectuades les verificacions necessàries, l'establiment penitenciar militar ha de comunicar al jutge togat militar de vigilància penitenciària les incidències rellevants

de l'execució de la pena, als efectes i en els termes que preveu l'article 49, condicions 6a i 7a, del Codi penal.

Article 64. *Fi del pla d'execució.*

Una vegada complert el pla d'execució, l'establiment penitenciari militar ha d'informar d'aquest aspecte el jutge togat militar de vigilància penitenciària i l'òrgan jurisdiccional competent, als efectes corresponents.

CAPÍTOL II

De la localització permanent

Article 65. *Compliment de la localització permanent.*

La localització permanent que s'hagi de complir a l'establiment penitenciari militar pel fet que els penats hi estiguin interns, s'ha d'ajustar al que disposa aquest Reial decret, sense perjudici del caràcter supletori del Reial decret 840/2011, de 17 de juny, pel qual s'estableixen les circumstàncies d'execució de les penes de treball en benefici de la comunitat i de localització permanent al centre penitenciari, de determinades mesures de seguretat, així com de la suspensió de l'execució de la penes privatives de llibertat i substitució de penes.

Article 66. *Execució de la pena de localització permanent.*

1. Rebuda la resolució o manament judicial que determini el compliment de la pena de localització permanent en un establiment penitenciari, el director de l'establiment penitenciari militar n'ha de definir el pla d'execució, i ha de ser comunicat a l'òrgan jurisdiccional competent per a l'execució, sense perjudici de la seva executivitat immediata. Se n'ha de lliurar una còpia al penat.

2. No obstant això, en cas que el penat manifesti oposició al pla d'execució, se n'ha d'informar l'òrgan jurisdiccional competent, als efectes que consideri oportuns.

3. El penat ha de complir la pena de localització permanent a la cel·la que tingui assignada.

4. El compliment de la pena de localització permanent es pot fer durant tots els dies de la setmana.

5. El penat està sotmès al règim general de l'establiment, i en allò que sigui aplicable a la naturalesa de la pena i la seva forma d'execució, ha de respectar les normes de règim interior.

6. Un cop complerta la pena, l'establiment penitenciari ha de remetre un informe final a l'òrgan jurisdiccional competent per a l'execució.

TÍTOL X

Del jutge togat militar de vigilància penitenciària

Article 67. *El jutge togat militar de vigilància penitenciària.*

1. El jutge togat militar de vigilància penitenciària té les competències i funcions que li atribueixen la Llei orgànica general penitenciària i la Llei orgànica processal militar.

2. Així mateix, li correspon formular propostes al Ministeri de Defensa, referents a l'organització i el desenvolupament dels serveis de vigilància, a l'ordenació de la convivència interior dels establiments, a l'organització i activitats dels tallers, escola, assistència mèdica i religioses, en general, a les activitats regimentals, economicoadministratives i de tractament penitenciari en sentit estricte, d'acord amb el que estableix l'article 77 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària.

3. Les visites als establiments penitenciaris militars, que com a mínim han de tenir una periodicitat mensual, les pot fer el jutge togat militar de vigilància penitenciària en qualsevol moment, per iniciativa pròpia o quan sigui requerit per a això.

4. Les resolucions que dictin els jutges togats militars de vigilància penitenciària en matèria de la seva competència, com a tals, han de ser notificades als interessats i als fiscals competents i comunicades al director de l'establiment per al seu compliment, quan així escaigui.